

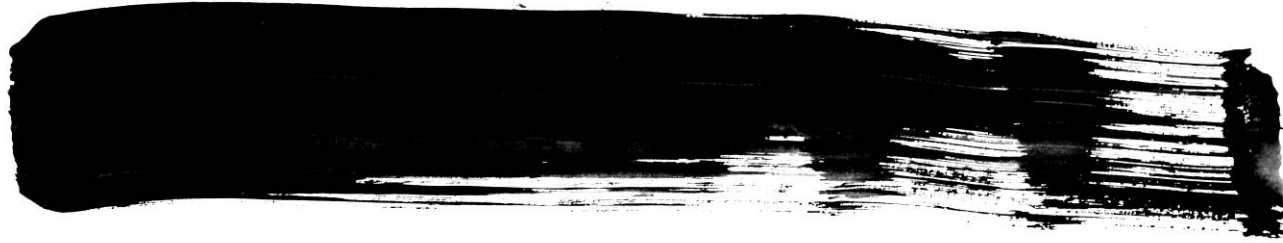
ASUMISEN

ABC

VANKILASTA
VAPAUTUVILLE

NAL

VAT-verkoston Vapautuvien asumisen tuki -
käsikirjaa sekä NALin Asumisen ABC:tä
mukaillen

NAL

VAPAUTUMINEN

- Vanki vapautuu kotikuntaansa ja kunta vastaa ensi sijassa vapautuvien vankien mahdollisista sosiaali- ja terveysterveystoista
  - Asiakkaalla on myös oikeus kieltäytyä palveluista
- Vapautuvilla vangeilla ja yhdyskuntaseuraamusasiakkailla on oikeus sosiaalipalveluihin
- Vapautuvalla vangilla on myös oikeus Kelan erityispalveluihin kuten mahdollisuudesta saada oma työntekijä

NAL

- Kotikunnan tehtävänä on toteuttaa jokaiselle henkilökohtainen palvelutarpeenarvio sekä tuottaa palvelut asiakaslähtöisesti.
- Yhteistyössä vankilan kanssa voidaan sopia vapautuvalle esimerkiksi asumisen järjestelylle tarpeellisia virastokäyntejä tai tulevaan asuinpaikkaan suunnattuja tutustumiskäyntejä.

NAL

VAPAUTUMISEEN KANNATTAA VARAUTUA VARHAIN

- Asumiseen, toimeentuloon sekä mahdollisiin sosiaali- ja terveystalveluihin valmistautuminen kannattaa aloittaa jo siinä vaiheessa, kun vankilassa tehdään vapauttamissuunnitelmaa.
  - On hyvä selvittää, millaisia asumistalveluita omasta kotikunnasta löytyy.
  - Erilaisista vankiloissa järjestettävistä infotilaisuuksista sekä palvelumessuista voi saada lisätietoa palveluista, joista voi olla hyötyä vapautumisen jälkeen.
- On tärkeää, että vangit saavat jo tuomiota suorittaessaan tietoa asumisvaihtoehtoista ja asumisen tukimuodoista, joita on tarjolla vapautumisen jälkeen.

NAL

ASUMISMUOTOJA

Tuettu asuminen

Ensisuoja

Kriisiasuminen

Itsenäinen asuminen

NAL

MUITA PALVELUIDEN JA TUEN TARPEITA

Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Rikollisuudesta irtautuminen (esim. KRIS, KATU-hanke)

Velkaneuvonta

Asumisen tuki (tuettu asuminen)

Viranomaisasiointi

Kouluttautuminen tai työllistyminen

Elämän- ja arjenhallinta

Henkilötodistus ja verkkopankkitunnukset!

NAL

VAPAUTUMISEN VALMISTELU

- Vapautumisen valmistelu tulisi aloittaa vankilassa viimeistään noin kuusi kuukautta ennen vapautumista ja koevapauden kohdalla jo aiemmin.
  - Lyhyissä tuomioissa (alle 6 kuukautta) vapautumisen valmistelu tulisi aloittaa heti vankilaan tulon jälkeen.
- Tehdään palvelutarpeenarviointi ja selvitetään mahdolliset tukipalvelut vapautumisen jälkeen.
- Asuntoa on hyvä alkaa aktiivisesti hakemaan 2–3 kuukautta ja mahdollisia sosiaalietuuksia 1–2 kuukautta ennen vapautumista.

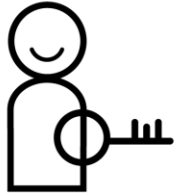
NAL

OMAAAN KOTIIN!

NAL

- Vuokrasopimus – tee aina kirjallisena
  - **Määräaikainen:** poismuuttopäivä määritelty, sopimusta ei voi irtisanoa ennen sopimuksessa määrättyä päivää
  - **Toistaiseksi voimassa:** jatkuva vuokrasopimus, jonka kumpikin osapuoli voi irtisanoa koska tahansa. Vuokralaisen irtisanomisaika 1 kalenterikuukausi, vuokranantajan irtisanomisaika 3 kk jos vuokrasuhde on kestänyt **alle** vuoden ja 6 kk jos vuokrasuhde on kestänyt **yli** vuoden
- Sähkösojimus & kotivakuutus
- Monet sähköyhtiöt (esim. Fortum) myyvät samassa paketissa sähkösojimuksia sekä kotivakuutuksia, myös luottotiedottomille.
- Muuton järjestäminen ja muuttoilmoitus
- Useimmilta paikkakunnilta löytyy hyväntekeväisyysjärjestöjä tai kunnan omaa toimintaa, jotka lahjoittavat esimerkiksi käytettyjä huonekaluja ja muita kodintarvikkeita niitä tarvitseville.
- Asumistuen hakeminen tarvittaessa _____

NAL

VUOKRASOPIMUS

- Vuokranmäärä ja korotusperuste
- Vuokrasopimuksen kesto
  - Jos muuta ei ole sovittu, toistaiseksi voimassaoleva
- Mikä huoneista ja missä (vuokrauskohte)
- Vuokranantajan ja vuokralaisen yhteystiedot
- Vuokran maksupäivä
- Vakuuden määrä
- Poismuuttopäivä
- Muuttopäivä on vuokrasopimuksen päättymisen jälkeinen arkipäivä
- Muuttopäivä voi olla myös määritelty vuokrasopimuksessa
- Muut ehdot

NAL

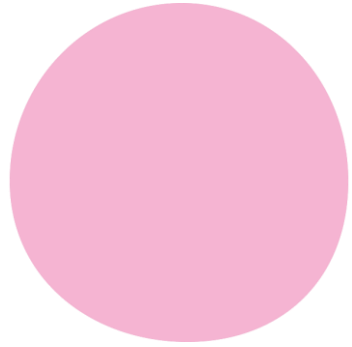

VAKUUS

- Kohtuullisen vakuuden asettamisesta sen vahingon varalle, että sopijapuoli ei täytä velvoitteitaan
- Yleensä 1 kk:n vuokra
  - Voi olla myös muu summa
  - Vakuus saa olla maksimissaan kolmen kuukauden vuokraa vastaava summa (Hvl)
- Takaajat
- Vaaditaan yleensä luottotiedottomilta asunnonhakijoilta
- Voi saada tukea Kelalta tai sosiaalitoimistosta _____

NAL

VUOKRALAISEN OIKEUDET

- Vuokranantajan on huolehdittava siitä, että asunto on hyvässä kunnossa ja että esim. lämmitys, jääkaappi ja liesi toimivat
- Vuokralaisella oikeus purkaa sopimus, jos asunnon käyttämisestä aiheutuu hänelle terveydellistä vaaraa (esim. homevaurio), tai jos vuokranantaja ei huolehdi välttämättömistä korjauksista
- Jos osa asunnosta on käyttökelvoton esim. putkiremontin takia, vuokralaisella on oikeus vuokran alennukseen
- Vuokranantaja ei saa tulla käytössäsi olevaan asuntoon sopimatta siitä etukäteen

---

NAL

VUOKRALAISEN VELVOLLISUUDET

- Maksaa vuokra ajallaan
- Hoitaa huoneisto hyvin ja huolellisesti sekä korvata vahinko, jonka hän tahallisesti tai laiminlyönnillään tai muulla huolimattomuudellaan aiheuttaa asunnolle
  - Olet vastuussa asunnosta. Korvaat myös kavereiden aiheuttamat vahingot.
- Ottaa huomioon naapurit ja noudattaa talon sääntöjä
- Ilmoitusvelvollisuus: vuokralaisen on viipymättä ilmoitettava vuokranantajalle asunnossa huomaamistaan vioista
  - myös vuokralaisen oikeusturvan kannalta tärkeää

NAL

KUN MUUTAT
ASUNNOSTA POIS

NAL

Huolehdi, että

- asunto täytyy tyhjentää ja siivota muuttopäivänä. Muuttopäivä voi lukea vuokrasopimuksessa. Jos päivää ei lue sopimuksessa, muuttopäivä on seuraava arkipäivä siitä, kun vuokrasopimus päättyy
- sinulla on kaikki avaimet tallella (yleensä 3 kpl). Avaimet luovutetaan aina suoraan vuokranantajalle. Ei esimerkiksi jättämällä asuntoon muuton yhteydessä
- irtisanot asunnon sähkösopimuksen
- ilmoitat pois muutosta kiinteistön hoitajalle
- asunnon kunto tarkistetaan yhdessä vuokranantajan kanssa. Jos vuokranantaja hyväksyy asunnon kunnon, hän ei voi enää myöhemmin vaatia sinulta korvauksia
- mikäli asuntoon joudutaan tekemään remonttia, eikä vuokralainen pysty niitä itse maksamaan, se näkyy jatkossa vuokravelkana. Vuokravelka vaikeuttaa asunnon saantia jatkossa merkittävästi.

NAL

ASUMISEN PÄÄTTYMINEN

Irtisanominen

- Vuokralainen -> Irtisanomisaika on yksi kokonainen kalenterikuukausi.
- Vuokranantaja -> 3 kk jos vuokrasuhde kestänyt alle vuoden, 6 kk jos yli vuoden.

Purku

- Vuokralainen -> Painava syy (esim. asunto on asuinkelvoton)
- Vuokranantaja -> Painava syy, yleensä n. viikko muuttoaikaa

Häätö

- Varoitus – purku – häätö
- Vaatii aina oikeuden päätöksen
- Vuokralaiselle kallis prosessi

NAL

MILLOIN PURKU?

Vuokranantajalla on oikeus purkaa vuokrasopimus:

1. Jos vuokralainen laiminlyö vuokranmaksun säädetyssä tai sovitussa ajassa
2. Jos vuokraoikeus siirretään taikka huoneisto tai sen osa muutoin luovutetaan toisen käytettäväksi vastoin huoneenvuokralain säännöksiä
  - Vuokralaisella on oikeus käyttää asuinhuoneistoa omana tai yhteisenä asuntona puolisonsa ja perheeseen kuuluvien lasten kanssa.
3. Jos huoneistoa käytetään muuhun tarkoitukseen tai muulla tavalla kuin vuokrasopimusta tehtäessä on edellytetty.
4. Jos vuokralainen viettää tai sallii vietettävän huoneistossa häiritsevää elämää.
5. Jos vuokralainen hoitaa huoneistoa huonosti.
6. Jos vuokralainen huoneistossa rikkoo, mitä terveyden ja järjestyksen säilyttämiseksi on säädetty tai määrätty.

NAL

JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

- Jokaisessa talossa erikseen, kannattaa käydä läpi
- Esim. hiljaisuus, mattojen puisteleminen parvekkeelta yms.
- Eivät voi olla kohtuuttomia, eivätkä rajoittaa kohtuuttomasti elämää
  - Vieraiden käyminen
  - Lasten leikit
  - Suihkussa tai vessassa käyminen
  - Pyykinpesu

NAL

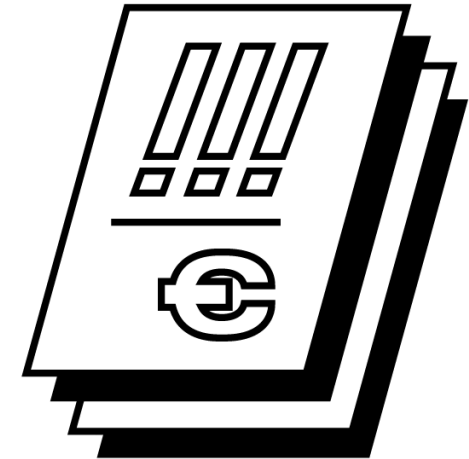

VAKUUTUKSET

- Kotivakuutuksen hankkiminen voi olla asunnon saamisen ehto
- Mikäli luottotiedot eivät ole kunnossa, voi kotivakuutuksen saaminen olla haastavaa
  - Osa vakuutusyhtiöistä ei myönnä lainkaan, osalle pitää maksaa vuoden vakuutusmaksut kerralla
  - Sosiaalitoimisto voi olla avuksi täydentävällä/ehkäisevällä toimeentulotuella
- Vakuutus korvaa vain ”äkillisen ja ennalta arvaamattoman” tapahtuman
- Lisäksi vakuutusehdoissa muita rajoituksia: esim. lattiakaivon päälle nukahtaminen

---

NAL

ASUMISTURVALLISUUS

- Palohälytín on vuokralaisen vastuulla ja se tulee löytyä jokaisesta asunnosta ja olla toimintakunnossa
- Rasvasuodattimen pesu
- Esteetön poistuminen
- Saunassa ei irtaimistoa
- Liedellä ei säilytetä tavaroita
- Turhat pistokkeet pois pistorasioista
- Sähkölaitteet päällä vain kun asunnossa ollaan

NAL

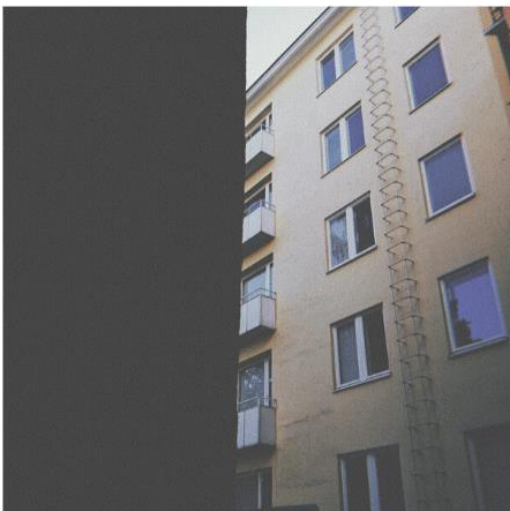

ASUNTO JA VANKEUS

- Vanki voi säilyttää vuokra-asunnon vankeuden ajan, mikäli pystyy maksamaan asumiskustannukset.
- Kelasta voi hakea asumistukea ja toimeentulotukea vuokraa varten.
- Kela voi myöntää asumistukea vangille kuuden kuukauden ajan vankeusrangaistuksen tai tutkintavankeuden alkamisen alusta.
- Mikäli vangilla ei riitä varat vuokran omavastuuosuuteen, siihen voi hakea toimeentulotukea. Myös toimeentulotukea voi saada vuokranmaksua varten kuuden kuukauden ajan vankeuden alkamisesta (harkinnalla myös pitempään).

NAL

KESKUSTELUA JA KOKEMUKSIA

Miten rikollinen toiminta on vaikuttanut omaan asumiseesi?

Miten rikostaustaiseen suhtaudutaan asuntomarkkinoilla?

NAL

A woman with short brown hair, wearing a colorful tie-dye t-shirt and a white patterned cardigan, is smiling and looking upwards. She is balancing a stack of four wooden chairs on her head. The chairs are stacked upside down, with the seat of the top chair resting on her head. The background is a plain, light-colored wall.

K I I T O S !

NAL